

החברותא

בס"ד ערש"ק פרי ויחי י' טבת תשע"ח

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 572

פנינים יקרים

ויחי יעקב וכו' (מז, כח) כתב רש"י למה פרשה זו סתומה? שכיון שנפטר יעקב נסתמו עיניהם ולבן של ישראל וכו'. ויש לדקדק בהסתימה היה צריך להיות אצל ההסתלקות ולא אצל שבע עשרה השנים שיעקב חי בארץ מצרים ולא היו לו שנים טובים כאלו כל ימי חייו, אך ידועה מאמר חז"ל יעקב לא מת נמצא שדייקי בזמן הפטירה באה הבטוי שבעצם לא מת מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. הרי שהחיות והפטירה באים כאחד וממילא יש מקום להשוות בבת אחת את החיות וההסתלקות כך שניתן להבחין במות שבתוך החיים ובחיים שבתוך המות.

ויחי יעקב וכו' (מז, כח) פרש"י למה פרשה זו סתומה לפי שנפטר יעקב נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד. דבר אחר ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה. ע"כ. והנה עצם סילוק השכינה ממנו הוא גילוי הקץ דהראוהו בזה שהקץ יבוא רק בגמר סילוק השכינה. דהקץ צריך להיות מכוסה וסתום ויבא רק כשהכל יהיה סתום ויוכלו להתחזק רק באמונה פשוטה.

אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי (מח, ה) יעקב נקט דוקא כראובן ושמעון ולא שאר השבטים לרמז בזה כשם שנימלה בכורתו מראובן וניתנה ליוסף כך גם מנשה הבכור נתאחר לאפרים הקטן ממנו בברכות יעקב בדגלים ובחנוכת הנשיאים.

ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם (מח, י) מתוך דברי רש"י: דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבזרדאן ורחל מבקשת עליהם רחמים. ואותא בספר הישר שכן היה כשהולכו את יוסף למצרים, כך שיש תועלת בקבורתה על אם הדרך...

ויאמר קחם נא אלי ואברכם (מח, ח) ידוע מספה"ק אף אם חלילה אדם חוטא ופוגם בעונותיו אם הפגם אינו מגיע עד השורש שלו בקדושה יכול לתקנם, לזאת התפלל יעקב בסודם של דבר קורח אל תבא נפשי היינו שח"ו לא יגיע הפגם עד לשורש שהוא צורתו של יעקב אבינו ע"ה, וכן הוא בעבודת השי"ת דעל ידי שגתיו המדות ונתקרב הכל לשורש אז נתקן הכל כמובן, ולכן כשבקש יעקב לברך את בני יוסף ונסתלקה ממנו שכינה מפני שראה שעתיד לצאת ירבעם ואחאב מאפרים ויהוא ובניו ממנשה אמר ליוסף קחם נא אלי לייחדם עם השורש ועל ידי כך יוכל להשרות עליהם הברכה.

ויאמר יוסף אל אביו לא כן אבי כי זה הבכור שים ימיןך על ראשו (מח, יח) הויכוח בין יוסף ליעקב יוסבר כדלהלן מנשה מסמל את הסור מרע ואפרים את העשה טוב. דעת יוסף שמקודם צריך להיות סור מרע ואח"כ עשה טוב והרי מקרא מלא הוא בתהלים ל"ד "סור מרע ועשה טוב". אמנם במצבים מסוימים אם ירצה להמתין שלא להיות עשה טוב עד שיהיה קודם בבחינת סור מרע אז יבלה ימיו ושנותיו ולא יעשה מצוה ע"כ העדיף את העשה טוב.

בחרבי ובקשתי (מח, כח) תרגום אונקלוס בצלותי ובבעותי דהיינו בתפלתו ובבקשתו. ונראה להסביר דתפלה ובקשה זו בה טמון היה הכח לגדור את פירצת הערוה שנפרצה בשכם ועל זה הועילה תפילת יעקב אבינו בבחינת מה שאמרו חז"ל עה"פ ותתפשוהו בבגדו באותה שעה באתה דיוקנו של אביו בכח הצלותי והבעותא של אבא.

(חסדי השם להר"מ קרובר)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש ז"ע"א ז' ניסן תשל"ה ה'בא ל'צפ"ס ע"א.א.

א

קוב"ה, באופן שההשגה הזו תביא אותנו לאמונה, והוא ישיג את שלימות האמונה בבחינת "כי לא יראני האדם וח"י". ואיך בשר ודם יכול להגיע לאמונה כזו, מכיון שברגע שהוא מתחיל לעשות את התפקיד שלו הוא נהיה בעצמו טמיר ונעלם. את ההתחלה הוא מוכרח לעשות כי הרבש"ע רוצה תהלה מקרוצי גושי חומר, אולם ברגע שהוא רק מתחיל לעשות את התפקיד שלו הוא בעצמו נהיה טמיר ונעלם.

ב

והענין הוא, כי בשר האדם הוא גוש של חומר שאינו יכול עשות מאומה, כמו שאבן לא יכולה לעשות כלום, וכמו שמתים אינם יכולים לעשות מאומה, כך דבר גשמי ללא רוח חיים אינו יכול לעשות כלום. ועל כן הרבש"ע לקח מהמציאות שלו את החלק אלוקה ממעל והעניק לנו, "ויפח באפיו רוח חיים", ורוח החיים שנתן בנו מחלקו היא הפועלת ועושה הכל. התפקיד של האדם שבעבורו נתן בו הקב"ה את הנשמה, שיבחין שהחיות אינה ממנו בעצמו רק מתנה מחי החיים, ויכיר שבכל רגע חיו תלויים לו מנגד והוא בסכנה גדולה, כי בכל רגע יכול בעל הפיקדון ליטול את שלו. את המתנה הזו הוא נתן לנו רק בתנאי שנמלא את היעוד שהועיד לנו ונגיע לבחינת "מבשרי אחזה אלוקה", ונכיר כי "לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי". וכאשר האדם לא ייחס את החיות לעצמו, ויכיר שיש חי החיים המחיה אותו, אז יחיה עם הרבש"ע - זה לעומת זה. כמו משה רבינו, שהרבש"ע העיד בו "לא כן עבדי משה בכל

בורא העולם הוא נעלם מכל, טמיר ונעלם שאין בו כל תפיסה והשגה. וברא את העולם בכדי שבני האדם ישיגו את מציאותו ויחיו עמו, ע"י שיגיעו בעבודתם למצב שלו שהוא טמיר ונעלם. ולמרות שאין לנו פה לשאול ולא לשון לדבר, ואיך נוכל להשיג אותו? כי מי הוא האדם שהוא יכול לשאול? הרי סוף כל האדם למות, כמו שנאמר "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" "ונפשי כעפר לכל תהיה", ואם כן מה הוא שישאל? איך בכלל יש לו פה לשאול? למרות זאת רצון הבורא הוא שבמצב בו נבראנו נמלא את היעוד שעבורו ברא את העולם, ע"י שנגיע למציאות שלו, ונחיה במציאות של "טמיר ונעלם" כמו שהוא טמיר ונעלם.

ובזה עלינו להתבונן, האיך יהיה הדבר הזה? איך יכול להיות שבשר ודם, שרואים אותו, ומדברים איתו, ומבינים אחד את השני - למרות שלא תמיד ההבנה מושלמת, לפעמים יש גם מחלוקת, אבל מכל מקום יש שפה משותפת בין איש לרעהו - איך יכול להיות שאנו נגיע להיות במצב שזה כמו קודשא בריך הוא שהוא טמיר ונעלם. וכי יש אדם שיכול להשיג אותו? או שיכול להרגיש אותו? הרי כשמשה רבינו ביקש "הראני נא את כבודך" השיב לו "כי לא יראני אדם וח"י" "ופני לא יראו", ואם כן איך אנו יכולים להגיע אל התכלית שעבורה ברא הקב"ה את העולם?

אמנם תפקיד האדם בעולם הזה לעבוד על עצמו בכדי שיתחיל להבין מהי המציאות של

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

רעה הזו. הגאווה שלו לא מרשה לו. הוא מפחד שיגידו עליו שהוא גנב, או שודד, או רוצח, ולכן הוא מחפש כל דרך אפשרית להסתיר את זה כדי שהשני לא ידע מהרע שלו. אולם דווקא עם הרע הזה שהאדם נברא הוא צריך למלא את התפקיד שלו בעולם הזה, שבאמצעותו יגיע להכרת הבורא. כי "מבשרי", מהבשר הגשמי שלי ומהמידה רעה שלי - "אחזה אלוקה". ואז הרע הזה הוא טוב. כי באמת אין רע בעולם ואין טוב, רק באם הוא מונע את עצמו מהמדה הרעה הזו, והוא ממלא את התפקיד של הטוב, הרע בעצמו נהיה טוב. ואם הוא משלים את הרצון של המידה הרעה הזו, אזי הטוב נהיה רע.

דבר זה אנו למדים מפרשתו של יוסף הצדיק, שהבחינה שלו היתה במדת יסוד, ובזה היה התפקיד שהוא היה צריך למלא, שעי"ז יחיה עם הרבש"ע כגמול עלי אמו. וכשירד למצרים לבית פוטיפרע רצתה אשתו שיוסף יחטא עמה וימלא את רצון המידה הרעה הזו בגוף, אך רצון ה' היה שימלא את תפקיד המידה הרעה הזו בנפש, דהיינו שימנע מהרע ולא יעשה אותו. וכיון שהמידה הרעה הביאה אותו אל תכליתו, אם כן הרע בעצמו הוא טוב, ובמידה זו דוקא הוא נעשה מרכבה למידת יסוד.

המשך יבוא אי"ה

ביתי נאמן הוא", והיה דבוק בשורשו ללא שום הפסק, בבחינת "פה אל פה אדבר בו".

וכל אדם יכול להגיע לבחינה זו. ואל יאמר משה רבינו היה אדם גדול ואיך אנו יכולים להשתוות אליו. כי כבר אמרו חז"ל (רמב"ם פ"ה מהלכות תשובה ה"א) שכל אחד יכול להיות צדיק כמשה. אמנם אינו יכול להיות 'משה' שכבר נאמר ולא קם עוד נביא בישראל כמשה. אבל כמשה הוא יכול להיות [סוף פרק ז' משמונה פרקים להרמב"ם]. כל אחד בדרגה שלו יכול להגיע לאותה בחינה שמשה רבינו היה בדרגה שלו.

זו היא התכלית של כל אדם בדרגה שלו, ומשעה שהוא מתחיל למלא את התפקיד שמוטל עליו להשלים במשך החיים שלו פה בעוה"ז, בכל נשימה ונשימה עליו להיות חדור בהכרה שהרבש"ע שלח אותו לעולם הזה בכדי שיחיה איתו כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי.

ג

ובכדי למלא את תפקידו ולהגיע לכזו בחינה, הוא צריך לחפש בעצמו את המידה הרעה שיש בו, שהיא שורשו וחיותו. אלא שטבע בני האדם שהם מתביישים, ומעדיפים לא לגלות את המידה הרעה שלהם. ולכן כשהוא נכשל עם המידה רעה שלו, הוא נשבר, ומנסה לתרץ את עצמו, מכיון שלא מתאים לו שיש לו את המידה

המשך פנינים יקרים

בסודם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבודי כי באפם הרגו איש וכו' (מט, ה) פרש"י בסדרם זה מעשה זמרי, כי באפם הרגו איש אלו חמור ושכם וצ"ב למה נדרשת אצל יעקב קנאות שכם לגנאי. אפ"ל דהנה מעשה הריגתם של אנשי שכם ע"י שמעון ולוי היה מסוג המעשים שניתן לדרשם לשבח וניתן לדרשם לגנאי. ורק כשראה מעשה זמרי התברר למפרע שיש גנאי במעשה שמעון מעשה אבות סימן לבנים שקנאות אמיתית לשם שמים גורר אתו ברכה לדורות שתעמוד להם זכות קנאותם לדבר ה' ודי למבין. (נחלי דבש)

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה (שמות א, א) הגהה הר"ת מן שמות בני ישראל הבאים מצרימה היא השבטים. וסופי התבות תהלי"ם כי מסוגל לתיקון החטא הידוע ובפרט בימי השובבים"ם לומר תהלים.

ויוסף היה במצרים (שמות א, ה) וצ"ב מה בעי ללמד שיוסף היה במצרים, אפשר דקאי על מה שכתוב ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש. הכתוב מודיענו שכל נפש יוצאי ירך יעקב, כולם יוצאי ירך יעקב בלבד ולא התערב בהם שום תערובת ממצרים או מאומה אחרת, באיזה זכות זכו לגדור עצמם מערוה מפרש הפסוק ויוסף היה במצרים ובעמדו בפרץ נגדרו כל בית יעקב.

ותיראן המילדות את האלקים וכו' (שמות א, יז) במד"ר קשטו עצמן למעשה זקנם זה אברהם כמה שהקב"ה מעיד עליו כי עתה ידעתיו כי ירא אלקים אתה עכ"ל. ויש להבין מה חידש המדרש בהשואת המילדות לזקנם אברהם? ונראה שהמדרש בא ללמדנו אמאי דקאמר ותיראן הכוונה ליראת הרוממות שהיא בחינה גדולה מאהבה כמו שנאמר גבי אברהם כי כי ירא אלקים אתה והוא היה עובד מאהבה רק הפירוש יראת הרוממות לזה בא המדרש לציין שגם המילדות קשטו עצמן להיות כמו זקנם לדבק ביראת הרוממות. (צדקת אברהם מטשכנוב)

ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו (שמות ג, ז) הכלל מכוונה בלשון יחיד עני עמי והפרטים בשם רבים לכן אמר כי שמעתי את צעקתם שהיא צעקת הכלל פירוש שהפרטים צועקים על לחץ האומה בכלליותה ע"כ דברי המשך חכמה וצ"ל, נפלאים הדברים שזו הפעם הראשונה בתורה שהשי"ת מתחם אל כלל ישראל בתוך עמי, כנראה הכלליות סמל היותנו העם של הרבש"ע.

רמז לקדושת ימי השובבים"ם (פרשיות שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים) אנו רואים בדברי תרגום יונתן בן עוזיאל (שמות ב, כה) וזת"ד ה' ראה צער השעבוד של בני ישראל והיה גלוי לפניו את התשובה שעשו בהחבא שלא ידע אחד מחבירו שגם חברו עוסק בתשובה עכ"ד. רמז להתעסקות בתשובה בימי השובבים באופן שאין אחד יודע שגם חבירו עוסק בהם.

עיקר עבודת ימי השובבים"ם למוד בעיון. וכן מובא בזה"ק (חא, כז) עה"פ וימררו את חייהם בעבודה קשה וכו' כלומר בקושיא בחומר בקל וחומר ובלבנים בלבון ההלכה ובכל עבודה בשדה דא ברייתא את כל עבודתם דא משנה, כל אלו המנויים כאן סגולתם לתיקון שובבים"ם. (אגלי טל מהר"ק מסוכטשוב בהקדמה)

הזהיר בכבוד אב ואם זוכה להשמר בתכלית השמירה בקדושה ובטהרה. בזה"ק (יתרו ז) מבואר שעשרת הדברות מכוונות חמשה מול חמשה זה לעומת זה. והדברה החמישית כבד את אביך וכו' מכוון מול הדברה לא תחמוד המורה על טהרת הלב וכן כתב רש"י בשיר השירים (ה, ה) ביותר מכוונת לימי השובבים"ם.

י"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

פקס: 02 - 5325477 02 - 5829688

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

